

גמ"ר 8899/10/15 - מדינת ישראל נגד ח ב

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

גמ"ר 8899-10-15 מדינת ישראל נ' ב

בפני
בעניין: כבוד השופטת שרית זוכוביצקי-אורי
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

ח ב

הנאשם

גזר דין

העבירה והעבר

כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של גרם מוות ברשלנות בניגוד לסעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 וסעיף 64 לפקודת התעבורה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 בצירוף סעיף 40 לפקודת התעבורה ועבירה של סטייה מנתיב נסיעה בניגוד לסעיף 40(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 בצירוף סעיף 68 לפקודת התעבורה.

הנאשם הודה בכך שביום 10.8.15 בשעה 13:30 נהג ברכב משא בכביש 44 מכיוון צומת נחשון לכיוון בית שמש במהירות של 83 קמ"ש. לצד הנאשם ישב חברו לעבודה ס ט (להלן: מר ט). הכביש בו נסע הנאשם הוא דו כיווני בעל נתיב נסיעה לכל כיוון וקו הפרדה מקוטע מפריד בין הנתיבים.

הכביש היה תקין ויבש והראות טובה.

בשלב מסוים סמוך לצומת תעוז כשהכביש מתעקל ימינה סטה הנאשם מנתיב נסיעתו שמאלה כשראשו ומבטו מופנים כלפי מטה, חצה את קו הפרדה ונכנס עם המשאית לנתיב הנגדי. מר ט צעק לנאשם "תזהר תזהר!" אך הנאשם המשיך בנסיעה ופגע עם החלק השמאלי של חזית המשאית בחלקו השמאלי של רכב פרטי שנסע מולו בכיוון הנגדי.

כתוצאה מהתאונה נפגע נפצע נהג הרכב הפרטי, ק' ב', צעיר כבן 26 באופן אנוש ונפטר במקום התאונה (להלן: "המנוח").

בהמשך ניסה הנאשם לבלום את המשאית אשר התקדמה לעבר מעקה הבטיחות השמאלי אך המשאית פגעה במעקה הבטיחות ורק לאחר חיכוך של כ-12 מטר עם מעקה הבטיחות עצרה.

הצדדים הסכימו כי הנאשם סטה מנתיב הנסיעה בשל חוסר תשומת לב רגעית.

הנאשם בן 31 בעל רישיון נהיגה משנת 2005 עסק בנהיגה לפרנסתו.

לנאשם 5 הרשעות קודמות בתעבורה. בשנת 2012 הורשע בעבירות של סטייה מנתיב ובעבירה של גרימת תאונת דרכים בקלות ראש בשל אי ציות לרמזור אדום ובשנת 2009 הורשע בעבירה של אי ציות לרמזור אדום.

תסקיר שירות המבחן

הנאשם בן 31 רווק ומובטל בשל קשיים בתפקוד.

חרף מציאות חיים מורכבת בילדותו הצליח הנאשם לנהל אורח חיים תקין בדרך כלל.

הנאשם בעל מערכת ערכים חיונית והוא מנהל אורח חיים נורמטיבי ושומר חוק בדרך כלל. על פי התסקיר העבירות שביצע הנאשם אינן משקפות את התנהגותו ואת ערכיו ולכן מסוכנותו אינה גבוהה.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם נוטל על עצמו אחריות על המעשה, חש חרטה עמוקה, מגלה אמפתיה כלפי המנוח ומשפחתו ומכיר בחומרת מעשיו ותוצאותיהם.

מאז התאונה התדרדר מצבו הנפשי של הנאשם. הוא אינו מצליח לתפקד, סובל מפוסט טראומה ודיכאון, מטופל בטיפול תרופתי ופסיכולוגי ושב להתגורר עם סבתו עמה התגורר בתקופת שירותו הצבאי החלקי.

שירות המבחן התרשם כי שליחת הנאשם למאסר תוביל לרגרסיה נוספת במצבו הנפשי ועל כן המליץ להטיל עליו מאסר בעבודות שירות, ואם יוטל מאסר בפועל להתחשב במשך תקופת המאסר.

ב"כ הנאשם הגיש מכתב מהרופאה הפסיכיאטרית המטפלת בנאשם המתאר את ההחמרה במצבו הנפשי של הנאשם ואת הטיפול התרופתי אותו הוא מקבל. על פי המכתב אמנם לנאשם אין נטייה אובדנית אולם סיום ההליך המשפטי יאפשר לנאשם לשקם את עצמו.

טיעונים לעונש

עדותו של אבי המנוח

אבי המנוח העיד כי בנו היה הבן הבכור מבין ארבעה בנים. בני המשפחה גרים בארה"ב ובנו עלה ארצה לבדו, התגייס לצבא ושרת כחייל בודד בגבעתי. עם סיום שירותו הצבאי החל ללמוד באוניברסיטה העברית. שלושה חודשים קודם לתאונה נישא לבחירת ליבו, י' שהכינה לזכרו ספר "מכתבים לק"י" אותו הגיש לבית המשפט.

בעדותו סיפר כי בנו השפיע רבות על חייהם של אנשים רבים, היה אדם חדור מטרה, שמחת חיים וצניעות. האב תיאר את סבלו, סבלה של אשתו, והקושי הרב אמו מתמודדים אלמנתו ואחיו מידי יום.

לדבריו הנאשם לא הביע כל התנצלות או חרטה, וביקש להשית עליו את העונש המרבי הקבוע בחוק וזאת לשם הרתעת הנאשם והרתעת הרבים.

עדותו של חמו של המנוח

מר א' ס', חמו של המנוח מתנדב בארגון זק"א שמטפל גם בנפגעי תאונות דרכים. מר ס' סיפר על יום התאונה ועל כל שהוא עצמו זיהה את המנוח והודיע על האסון למשפחה.

הוא תאר את משפחת המנוח והאוויר הרב שהסב המנוח לביתו.

ב"כ המאשימה טען כי ככלל הענישה ההולמת בעבירת גרם מוות ברשלנות כתוצאה מתאונת דרכים היא מאסר בפועל וזאת בשל עקרון קדושת החיים ומשיקולי הרתעה. לטענתו אין ליחס לנסיבותיו האישיות של הנאשם בעבירה זו, שאינה מלווה בכוונה פלילית משקל רב בשל אופייה המיוחד וכיוון שלרוב היא מבוצעת על ידי אנשים נורמטיביים שהנאשם אינו שונה מהם.

לטענתו החובה להילחם בקטל בכבישים ובריבוי עבירות התעבורה מחייבים מדיניות ענישה מחמירה ועל בית המשפט להעביר מסר לנהגים המתרשלים בנהיגתם וגורמים לתוצאה טראגית.

לטענתו הפגיעה בערך קדושת החיים גדול ביותר במקרה זה כיון שחיו של המנוח נלקחו ממנו שעה שפשוט נסע בנתיבו על הכביש בדרכו לבחינה באוניברסיטה. לדבריו גם האובדן עמו נאלצת המשפחה להתמודד הינו נגזרת של הערך החברתי של קדושת החיים ויש לקחת אותו בחשבון בעת גזירת העונש.

לטענתו היות ומדובר בנהג משאית מקצועי ומיומן חלה לגביו חובת זהירות מוגברת.

לטענתו נסיבות התאונה מצביעות על רף רשלנות בינוני גבוה. התאונה התרחשה כשהכביש תקין, יבש, ישנה ראות טובה ללא כשל בכביש או ברכב כאשר הנאשם ולא גורם אחר הוא האחראי הבלעדי לתאונה.

לטענתו נסיבות התאונה מעידות על כך שלא מדובר בהיסח דעת רגעי אולם גם היסח דעת רגעי לא משקף בהכרח רשלנות נמוכה.

על פי כתב האישום הסיט הנאשם את מבטו כלפי מטה בשעה שנסע בכביש בין עירוני במהלך עיקול ימינה, לא היה מרוכז בנהיגה, חצה את קו ההפרדה ונכנס לנתיב הנגדי כשהנוסע שישב לצדו צועק לו "תזהר, תזהר!". הנאשם לא בלם ופגע ברכב המנוח. רק לאחר הפגיעה הוא התחיל בבלימה של כ- 12 מטרים בהם הוא נגרר על מעקה הבטיחות, עד שעולה בידו לבלום ולעצור. דהיינו על פי הנסיבות רק אחרי הפגיעה במנוח ולמרות קריאות הנוסע שלצדו, בלם הנאשם לראשונה את המשאית.

לטענתו יש לתת משקל לכך שהנאשם הודה ולקח אחריות אולם לא מדובר בנאשם ללא הרשעות.

לצורך קביעת מתחם הענישה והעונש הראוי לנאשם הפנה ב"כ המאשימה ל- 4 פסקי דין.

לטענתו מפסקי הדין עולה כי כאשר מדובר בסטייה מנתיב גם כאשר מדובר בנאשם נורמטיבי ללא עבר תעבורתי מכביד יש להטיל עונש מאסר ממושך.

גמ"ר (ב"ש) 2834-03-15 **מדינת ישראל נ' סקיק**, לא פורסם (מיום 6.9.16) (להלן: "**פרשת סקיק**"). שם סטה הנאשם נהג משאית מנתיבו בכביש בין עירוני, הודה ולקח אחריות. בית המשפט קבע כי מדובר ברשלנות בינונית-גבוהה והטיל על הנאשם 15 חודשי מאסר בפועל.

עפ"ג (ת"א) 26904-04-14 **מדינת ישראל נ' זוהר**, לא פורסם (מיום 2.7.14) (להלן: "**פרשת זוהר**"). המהווה לטענת המאשימה הלכה לעניין גרם מוות כתוצאה מסטייה מנתיב.

שם סטה הנאשם לשול וגרם למותו של אדם שעמד בשול עם רכבו ותיקן תקר. בית המשפט המחוזי קבל את ערעור המדינה והשית על הנאשם 16 חודשי מאסר בפועל וזאת על אף שקבע כי היה מקום לגזור על הנאשם 18 חודשי מאסר.

גמ"ר (ב"ש) 7427-03-11 **מדינת ישראל נ' אדעיים**, לא פורסם (מיום 24.3.12) (להלן: "**פרשת אדעיים**"), שם סטה הנאשם לנתיב הנגדי. בפסק הדין נקבע כי סטייה מנתיב נסיעה אינה רשלנות קלה גם אם היא מתרחשת בשבריר שניה ואין מדובר ברף ענישה נמוך. על הנאשם הושתו 12 חודשי מאסר בפועל.

עפ"ג 23713-12-10 (ב"ש) **זילברמן נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 16.3.11) (להלן: "**פרשת זילברמן**"), שם סטה הנאשם אדם נורמטיבי ובעל עבר תעבורתי קל מנתיבו. בית המשפט גזר על הנאשם 15 חודשי מאסר בפועל (ת"ד 1015/07).

לטענת המאשימה מפסקי הדין עולה כי מתחם הענישה ההולם במקרה זה הינו בין 15 ל- 30 חודשי מאסר לצד פסילה למשך שנים רבות ובמקרה זה בין 17 עד 18 שנות פסילה, מאסר מותנה ופיצויים למשפחת המנוח של בין 15,000 - 30,000 ₪.

לטענת המאשימה לאור נסיבותיו האישיות של הנאשם ומצבו הנפשי, הגם שיש להביא בחשבון שכל אדם שגרם לתאונה קטלנית עלול לסבול מהתופעות מהן סובל הנאשם, יש למקם את הנאשם בשליש התחתון של המתחם.

ב"כ הנאשם: בקש להבחין בין רשלנות רגעית לבין רשלנות נמשכת. לטענתו רשלנות רגעית היא רשלנות שכל אדם עלול להיקלע אליה באופן רגעי בעוד שרשלנות מתמשכת היא מצב שבו אדם מכניס עצמו למצב של רשלנות ולא מצליח להיחלץ ממנה לאורך זמן. לטענתו קיימת הסכמה מפורשת בין הצדדים כי מדובר ברשלנות רגעית ועל כן אין מקום לטעון אחרת ואין רלוונטיות לפסקי הדין אליהם הפנה ב"כ המאשימה.

עוד טען כי לא מדובר בהסטה פתאומית של ההגה למסלול הנגדי אלא כיוון שמדובר בעקומה היה על הנאשם לסובב את ההגה במקצת ימינה אך בשל הסח דעת רגעי לא עשה כן והרכב המשיך ישר. העובדה שלא הגיב מיידית לקריאות הנוסע שלצדו, לא אומרת שלא הגיב, כיון שיש זמן תגובה וקשה להגיב תוך מטר או שניים.

לטענתו המדד הנכון לקביעת רף הענישה הוא רמת רשלנות ובמקרה דנן לאור העובדות המוסכמות מדובר ברשלנות רגעית אשר יש למקמה ברף הנמוך ביותר בעבירות רשלנות. שני הצדדים מנעו עצמם מלומר מה הביא לאותו חוסר תשומת לב רגעית ולכן צריך לקחת בחשבון את האפשרות הנוחה ביותר לנאשם. כמו כן לטענתו עקרון ההלימה מחייב גם התייחסות לנסיבות העבירה ולא רק לתוצאותיה.

ב"כ הנאשם הפנה אף הוא למספר פסקי דין לצורך קביעת הענישה ההולמת.

רע"פ 4261/04 **פארין נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט(3) 440 (להלן: "**פרשת פארין**"), שם הופחת העונש למאסר בעבודות שירות למרות שמדובר בנסיבות חמורות מהמקרה דנן.

ע"פ 2569/00 דהן נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 613, (להלן: "**פרשת דהן**") שם נמנע בית המשפט מהטלת מאסר בפועל למרות שמדובר בתאונה קטלנית שהתרחשה במפגש עם מסילת ברזל וברשלנות גבוהה.

רע"פ 548/05 **לוינ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 19.1.16) (להלן: "**פרשת לוינ'**") שם סתה הנאשמת לתוך תחנת הסעה של חיילים ובשל מצבה הנפשי הוחלט להפחית עונשה למאסר בעבודות שירות.

עפ"ג (ב"ש) 37755-08-15 **מדינת ישראל נ' דוידוב**, לא פורסם (מיום 11.11.15) (להלן: "**פרשת דוידוב**") שם נקבע כי חוסר תשומת לב רגעית של הסטת הרכב ירידה לשול וחזרה ממנו אינו מחייב מאסר בפועל.

לטענת ב"כ הנאשם, הנאשם שתק ולא הביע חרטה בפני המשפחה כיוון שחש בושה, ולא יכול להסתכל בעיני ההורים. הנאשם בקש מאביו ללכת לשבעה של המנוח אך הוא לא התקבל שם. הנאשם ביקש להתחשב במצבו הנפשי של הנאשם, בעובדה שבחר להודות בעבירה ולקחת אחרות על המעשה.

לדבריו על פי התסקיר הטלת מאסר בפועל עלולה לגרום להתדרדרות במצבו. כיון שמדובר ברשלנות רגעית בכביש צר, שלא אפשר תיקון הטעות הרגעית, יש לטענתו להושיט יד לנאשם ולהימנע מהפיכתו לשבר כלי.

עוד טען כי בכל התיקים הללו יש קושי עצום להורי המנוח אך אין להעניש את הנאשם אך בשל ההורים.

הנאשם העיד והביע צער על מה שקרה ואמר שעוברים עליו ימים לא קלים.

חומרת העבירה ומתחם הענישה

הקטל בכבישי הארץ שהינו מכת מדינה מזה שנים רבות, וחומרתה של עבירת גרם מוות ברשלנות הפוגעת בערך המקודש של חיי אדם הובילו את בתי המשפט פעם אחר פעם למסקנה, כי הענישה המחייבת הינה מאסר בפועל מאחורי סורג וברז.

הנאשמים בעבירה זו הינם לא פעם אנשים נורמטיביים, שגם עולמם חרב עליהם עת גרמו למותו של אדם אחר. עם זאת לא יכולה להיות סימטריה בין סבלו של הנאשם בעבירה לסבלה של משפחת הקורבן.

בהטלת עונש המאסר על מי שגרם ברשלנות למותו של אדם בתאונת דרכים מובעת עמדה תקיפה וברורה כנגד נגע תאונות הדרכים והגנה על ערך קדושת החיים.

כדברי בית המשפט העליון למשל ברע"פ 2996/13 נ"א נ"א, לא פורסם (מיום 13.8.14):

"הם (-עונשי מאסר, ש.ז.א) משקפים את הצורך במאבק בקיפוח חיי אדם בדרכים, המהוה, למרבה הצער, תופעה שכיחה במחוזותינו, ומדיניות הענישה משקפת את היחס לקדושת חיי אדם. האמת תורה דרכה, כי הענישה במקרי גרימת מוות ברשלנות בגדרי תאונות דרכים או תאונות אחרות היא אתגר קשה, שכן עסקינן בכלל בנאשמים נורמטיביים שמעידו והתרשלו בהיסח הדעת של רגע, וחרב עולמן של שתי משפחות; בראש וראשונה, וברמה עילאית, של משפחת הקרבן שקופדו חיו בשל רשלנות; אליה נכמר הלב. אך במרבית המקרים ישנה גם טראומה לפוגע ולמשפחתו, לא רק בשל הענישה אלא בשל המעשה, ומאמינים אנו איפוא כי הנאשמים מתייסרים אף הם, בכלל וגם בפרשה שלפנינו. כפי שאמרו זאת בתי המשפט הקודמים בתיקים אלה שלפנינו, מלאכת גזירת הדין בכגון דא קשה היא מן הרגיל, וכדברי הנשיא שמגר בר"ע 530/84 שפר נ' מדינת ישראל, פ"ד לח (4) 162, 163 '...שאנו דנים בעבירה שאינה כרוכה בפגמים מוסריים או בשחיתות, אלא ביטויה כידוע לכולנו, באופן התנהגותו של האדם הנוהג ברכב'. מכל מקום, בנסיבות אלה של אבדן חיים, לעובדת מותם של הקרבנות ולקדושת חייהם נודעת חשיבות רבה בענישה; עוד משכבר הימים כתב מ"מ הנשיא זילברג (ע"פ 211/66 שפירא נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד כ (3) 375, 382 (1966)) דברים אלה שלא פג טעמם: 'לי נראה כי הוראת המינימום האמורה בסעיף 64 של פקודת התעבורה (נוסח חדש) באה לטעת בלב האזרח יחס של הכרת כבוד מיוחדת בפני קדושת החיים, ולכן משהוכחה רשלנותו של הפוגע הממית שומה עלינו להטיל עליו עונש מאסר, חוץ אם אשמתו היא כקליפת השום ממש - דבר שלא אירע במקרה שלפנינו'."

עקרון הגמול בענישה הוא אחד מעקרונות היסוד בשיטת המשפט. אין המדובר בצורך בנקם אלא בהתווית דרך הענישה כנגד מי שחטא כלפי החברה. כל חברה מתוקנת המבקשת לשמור על חוסנה ולהגן על הפרטים בה צריכה לשמר את זכותה להעניש את מי שחטא כלפיה או כלפי מי מפרטיה, הגם אם אין בעונש כדי לרפא או להשיב לאחור את תוצאות מעשיו של הנאשם.

כדברי בית המשפט בע"פ 6358/10 **קבהא נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 24.3.11):

"עם כל הצער שבדבר סבורני כי יש ליתן במקרה דנן משקל מכריע לשיקולי הגמול וההרתעה ואין בנסיבותיו האישיות של המערער כדי להקטין את הצורך בהעדפת האינטרס הציבורי כי על המורשעים בעבירת גרם מוות ברשלנות יוטל עונש מאסר בפועל, כך שיועבר לכלל החברה מסר חד וברור כי יש להקפיד על חוקי התנועה על מנת להילחם בנגע תאונות הדרכים, הגובה מחיר כבד מדי יום."

סעיף 64 לפקודת התעבורה קובע כי העונש בעבירה של גרם מוות ברשלנות נע בין מאסר של 6 חודשים בעבודות שירות ועד 3 שנות מאסר בפועל (ניתן לחרוג מהרף התחתון במקרים מיוחדים).

בע"פ 6755/07 **אלמוג נ' מדינת ישראל**, לא פורסם מיום 16.11.09, נקבעו הכללים המנחים למלאכת גזירת הדין בעבירות של גרם מוות ברשלנות כתוצאה מתאונת דרכים:

"נדמה שקיימים שלושה כללים מנחים בסוגיית הענישה הראויה בעבירה של גרימת תאונת דרכים קטלנית ברשלנות. האחד, ראוי לגזור על נאשם עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה. השני, בדרך-כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם ע"י אנשים נורמטיביים. השלישי, אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות."

קביעת רף הענישה תתבצע על פי מידת הרשלנות של הנאשם. לצורך קביעת רמת הרשלנות יש לבחון את נסיבות גרימת התאונה, האם מדובר ברשלנות רגעית או רשלנות נמשכת, האם התלוו לרשלנות זו עבירות תעבורה נוספות והאם ישנו אשם תורם מצד ג'. עוד התייחסו בתי המשפט למספר הנפגעים כאלמנט לקביעת העונש.

וראו גם בע"פ (ת"א) 40285-10-15 **מדינת ישראל נ' פישמן**, לא פורסם (מיום 21.12.15) הקובע כי אין להסתכל על מתחם הענישה בגרימת מוות ברשלנות בתאונת דרכים כמקשה אחת ויש לבודד מתחמים לפי רמת הרשלנות. [ערעור לבית המשפט העליון נדחה ברע"פ 501/16 **פישמן נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 14.2.16)]

בקביעת מתחם הענישה אתייחס לפסקי דין שבהם נגרמה תאונה אשר גרמה שמותו של אדם בנסיבות דומות ואתייחס לפסקי הדין אליהם הפנו הצדדים.

בפרשת זילברמן, סטה הנאשם לתוך הנתיב הנגדי וכתוצאה מכך נהרגה פעוטה כבת 3 ונפצע קשה ילד כבן 11. הנאשם הכחיש אשמתו והורשע לאחר הליך הוכחות אך הביע חרטה על המקרה. עברו התעבורתי של הנאשם מקל אך כולל שתי הרשעות בעבירות של סטיה מנתיב. הנאשם שהינו אדם נורמטיבי סבל מטראומה בעקבות התאונה. בית המשפט השית על הנאשם 15 חודשי מאסר בפועל, 15 חודשי מאסר על תנאי ופסילת רישיון למשך 10 שנים.

שם נקבע כי:

"נכון כי אין המדובר ביציאה לעקיפה מסוכנת וגם לא מדובר בנהיגה פרועה של הנאשם. אולם, כאשר נגדם רכב בכביש בין עירוני בו לא הותקנה גדר ביטחון, כאשר לפניו מסלול אחד בלבד אשר יועד לכיוון נסיעה אחד וכל סטייה מנתיבו עלולה להוביל להתנגשות חזיתית עם התנועה בכיוון הנגדי- נדרשת מאותו הנהג ערנות מרבית ותשומת לב מוגברת לנעשה על הכביש. חובת הזהירות הנדרשת ממנו גבוהה יותר ממצב של נהיגה בכביש בו הכביש חד סיטרי ודו נתיבי. סטייה מנתיב הנסיעה בתנאים המתוארים לעיל אינה רשלנות קלה ואין המדובר ברף הנמוך של רשלנות המתרחשת בשבריר שנייה. אובדן הנתיב ללא סיבה בכביש מסוג זה המחייב ערנות מקסימאלית, מעידה על רשלנות ברף שאינו נמוך."

בפרשת אדעיים סטה הנאשם עם רכבו מנתיבו למסלול הנגדי. כתוצאה מהתאונה נהרגה אחת הנוסעות ברכב הנפגע, ושניים מהנוסעים האחרים נחבלו חבלות קשות. הנאשם אדם נורמטיבי לקח אחריות על התאונה והביע חרטה. הנאשם בעל ותק נהיגה קצר הספיק לצבור 3 עבירות קודמות אחת מהן סטייה אסורה מנתיב.

בית המשפט הבחין בין מקרה זה לבין המקרה בפרשת זילברמן בשל העובדה שהנאשם לקח אחריות למעשיו ולא נהל הוכחות אך קבע כי לנוכח רף הרשלנות אין מדובר בנסיבות המצדיקות ענישה בדרך של מאסר בעבודות שירות בלבד. בשים לב לעברו התעבורתי המכביד של השית עליו בית המשפט 12 חודשי מאסר לריצוי בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי ופסילת רישיון למשך 14 שנים.

בפרשת סקיק, נהג הנאשם במשאית שמשקלה 14 טון ואליה היה מחובר נגרר במשקל 7 טון. הנאשם נסע בכביש בין עירוני מסלול אחד לכל כיוון כשבין המסלולים מפריד קו מקווקו. הנאשם סטה לתוך המסלול הנגדי, התנגש ברכב וגרם למותה של אישה ולפציעתו הקשה של בנה בן ה-8. לאחר ההתנגשות ברכבה של המנוחה המשיך בנסיעה עד לעצירה מוחלטת תוך הדיפת הרכב הנפגע. בית המשפט השית על הנאשם עונש מאסר של 15 חודשים בפועל, 5 חודשי מאסר על תנאי, 15 שנות פסילה, פיצויים למשפחת המנוחה בגובה 30,000 ₪, פסילה על תנאי.

בת"פ (מח' נצ') 7334-01-11 **מדינת ישראל נ' עלוש ואח'**, לא פורסם (מיום 6.6.12), נדון עניינם של שני נאשמים שגרמו לתאונת דרכים קטלנית בה נהרגו שני בני אדם. כל אחד מהנאשמים סטה מנתיבו לנתיב הנגדי ובכך גרמו להתנגשות חזיתית. הנאשמים צעירים ללא עבר תעבורתי קודם, הודו במיוחס להם והביעו חרטה. שניהם סבלו מתסמונת פוסט טראומטית כתוצאה התאונה. שירות המבחן בתסקירו לא נתן המלצה בעניינם כיוון שהתקשו להבין את

התנהלותם הבעייתית. בית המשפט הטיל על כל אחד מהנאשמים 18 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה ו-10 שנות פסילה.

בעפ"א (נצ') 33/08 מורד נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 27.5.08), סטה בהיסח הדעת נאשם שנהג בג'פ מנתיבו לנתיב הנגדי והתנגש חזיתית ברכב שנסע מולו.

בית המשפט לתעבורה השית על הנאשם 15 חודשי מאסר ו-15 שנות פסילה. בית המשפט המחוזי הקל בעונשו של הנאשם בהתחשב בכך שעברו התעבורתי אינו מכביד ובשים לב לכך שהנאשם נהג ברכב קל שאינו משאית לגביו יש חובת זהירות מוגברת.

תקופת המאסר קוצרה ל-12 חודשים, תקופת הפסילה קוצרה ל-10 שנים ומאידך הוטלו על הנאשם 6 חודשי מאסר על תנאי.

בפרשת זוהר משנת 2014 אליו הפנתה המאשימה, נדון ערעורו של נאשם שנהג בשעת לילה בנתיב הימני מבין שלושה וסטה לפתע לעבר השול ופגע ברכב שעמד בעומק השול ובנהגו שהיה מחוץ לרכב, לבש אפוד זוהר והחליף צמיד עקב תקר בגלגל. בבית המשפט לתעבורה נקבע שמתחם הענישה הראוי הינו בין 6 חודשי מאסר בעבודות שירות לבין 15 חודשי מאסר בפועל וגזר על הנאשם 10 חודשי מאסר בפועל ו-26 חודשי מאסר על תנאי.

בית המשפט המחוזי החמיר את עונשו של הנאשם ל-16 חודשי מאסר בפועל ומאידך נגזרה עליו שנת מאסר על תנאי. יתר הרכיבים נותרו ללא שינוי. בית המשפט העליון דחה את הערעור וקבע כי העונש נמצא במתחם הענישה.

פסק דין זה אינו רלוונטי בהכרח לקביעת מתחם הענישה כיוון שמדובר בסטייה לשול ולא בסטייה לנתיב הנגדי שהינה חמורה יותר. עם זאת מוצאת אני לנכון לצטט מתוך פסק דינו של בית המשפט המחוזי עפ"ג (ת"א) 26904-04-14 זוהר נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 2.7.14) (שהוגש על-ידי המאשימה) באשר לרמת הרשלנות במקרה של סטייה מהנתיב ומשמעותה של "רשלנות רגעית" שהתקבלה על-ידי בית המשפט העליון:

"לשיטתנו מדובר ברשלנות ממשית שניתנת להגדרה כרשלנות חמורה: נוסע לו המערער בכביש פתוח, דבר אינו חוסם את שדה ראייתו, המנוח היה עם אפוד זוהר, ניתן היה להבחין בו, המנוח מצוי על השול והמערער אמור היה להבחין בו במועד. המערער ככל הנראה לא הבחין בו ומכל מקום לא נהג תוך התחשבות בנתון זה וסטה לשול מסיבה שאיננה ידועה ואיננה ברורה. סטייה לשול ככלל - יכולה להיעשות רק במקרי מצוקה, שעל-כן הנהיגה כולה צריכה להיות תוך הקפדה על אי ירידה אליו. בימ"ש קמא קבע ובצדק כי רכב המנוח היה כולו בתוך השול. המערער התנגש בו בחוזקה פעמיים והעיף את המנוח כמתואר לעיל, בגדר "הרשלנויות" בתיקים מסוג זה, סטייה שכזו ללא סיבה מהווה רשלנות חמורה וכך היה מקום להגדירה. כיוון שהסנגוריה ייחסה משקל רב להגדרת הרשלנות כרשלנות רגעית נאמר את הדברים הבאים:

בתיקי התאונות ככלל וגרימת מוות ברשלנות ביניהם מדובר תמיד ברשלנות רגעית, שהרי אין מדובר במעשים מתוכננים. תאונות דרכים טיבן וטבען שהן נגרמות במשך שניות ספורות ולא מעבר לכך. כיוון שכך הביטוי רשלנות רגעית גם אם הוא נכון לעניין ממד

הזמן שמדובר בו, איננו תוחם את גבולותיה של היקף הרשלנות ואיננו מצביע על כך שמדובר ברשלנות קלה.

כאמור, במקרה הנוכחי הרשלנות היא משמעותית. נראה לנו על כן כי יש ממש בטענת המדינה שלא לרשלנות מסוג זה שמור מתחם הענישה שתחילתו ב- 6 חודשי עבודות שירות.

מקובלת עלינו הטענה שמתחם ענישה שתחילתו בעבודות שירות צריך להישמר לאותם מקרים שבהם הענישה במאסר באה לתת ביטוי לערכם של חיי אדם בהבדל מביטוי להיקפה של הרשלנות. שנה על-כן בימ"ש קמא כאשר סבר שזהו הרף התחתון ההולם את הנסיבות שהוכחו. מתחם הענישה בענייננו צריך לשיטתנו לעמוד על 12 עד 24 חודשי מאסר. מתחם זה משקף הן את מעשה העבירה בנסיבותיו ואת הענישה הנוהגת כפי שהיא באה לביטוי בפסיקתם של בתי-המשפט על כל ערכאותיהם."

פסק הדין בפרשת זוהר מיצב מחדש את רמת הרשלנות בסטייה מנתיב וקבע שגם אם הרשלנות היא לכאורה רגעית בשל היסח הדעת אין באורך האירוע הרשלני כדי לקבוע את מידת הרשלנות הנובעת ממנו, והסח הדעת ביחס לתנאי הדרך עשויים להעיד על רשלנות בינונית ועד גבוהה.

סבורה אני כי סטייה לנתיב הנגדי הינה רשלנות חמורה באופן ניכר מסטייה לשול הימני, ובפרט כשהרשלנות נגרמת בשל חוסר תשומת לב לתנאי הדרך ולשינוי בתוואי הדרך (מישורת לעיקול) ולא באירוע פתאומי או חריג בדרך.

ב"כ הנאשם הפנה לפרשת ליון בה נקבע כי סטייה מנתיב היא רשלנות רגעית שהיא רשלנות בדרגה נמוכה יחסית.

אולם סבורה אני כי לאחר פסק הדין בפרשת זוהר אין לומר עוד כי סטייה מנתיב הינה רשלנות בדרגה נמוכה ויש לסווגה לכל הפחות כרשלנות בינונית ועד רשלנות גבוהה.

בהקשר זה אציין כי פסק הדין בפרשת דוידוב אליו הפנה ב"כ הנאשם פחות רלוונטי שכן שם סטה הנאשם לכיוון השול. מתחם הענישה כאשר מדובר בסטייה לשול נמוך יותר מסטייה לתוך הנתיב הנגדי. כפי שנקבע בפסק הדין מפורשות יש להבחין בין מקרה של סטייה לשול לבין מקרה של סטייה לתוך הנתיב הנגדי (וראו עוד ע"פ 5106/99 אבו ניג'מה נ' מדינת ישראל, נד"ל(1)350, המצוטט שם בפסקה 6 לפסק הדין).

ב"כ הנאשם הפנה לעניין מתחם הענישה לע"פ 4732/02 סורפין נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 25.11.02) (להלן "פרשת סורפין") שם פגעה הנאשמת ברוכב אופניים שנסע בנתיב נסיעתה על קו השול ולפרשת פארין שם התנגש רכב הנאשם בכלי רכב שעצרו בתוך נתיב נסיעתו. נסיבות התאונה בפסקי דין אלה שונות מנסיבות התאונה במקרה דנן ועל כן מידת הרלוונטיות שלהן לקביעת מתחם הענישה פחותה.

סבורה אני כי בנסיבות המקרה אין המדובר ברשלנות ברף הנמוך.

אין מדובר בגורם פתאומי ומפתיע שהנאשם נתקל בו לפתע בדרכו והיה עליו לפעול במהירות ולהיזהר ממנו, אלא בתוואי דרך מתעקל שהינו חלק אינהרנטי מתנאי הדרך בה נסע ומשכך אני מוצאת כי רשלנותו הייתה לכל הפחות בינונית.

מבלי להידרש לשאלה מה גרם לחוסר תשומת הלב הרגעית של הנאשם היה על הנאשם לכל הפחות במצב זה היה לבלום ולהאט.

חזקה על מי שסטה מנתיבו כי התרשל, ועליו מוטל להוכיח אחרת [ראו ע"פ 1713/93 **בוקובזה נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 7.6.93)]. משכך אין להניח בעניין זה הנחות לטובת הנאשם והנחת המוצא היא כי סטייה מנתיב מעידה מניה וביה על רשלנות הנאשם.

מסכימה אני עם ב"כ הנאשם כי אין בעובדה שמר ט צעק לו "תיזהר, תיזהר!" או מהעובדה שלא הספיק לבלום כדי להוכיח שמדובר ברשלנות נמשכת כיון שמטבע הדברים מדובר באירוע מהיר ויש להביא בחשבון מהירות תגובה. עם זאת בעובדה שהיה סיפק בידו של מר ט לצעוק "תיזהר תיזהר!" יש להעיד על הסח דעתו של הנאשם מהדרך שלפניו.

לנאשם חובת הזהירות מוגברת כאשר מדובר בכביש דו נתיבי, בין עירוני, בעל מסלול אחד לכל כיוון וללא גדר הפרדה בקטע של עיקול בכביש.

לכך יש להוסיף את העובדה כי הנאשם נהג במשאית ויש בכך כדי להטיל עליו חובת זהירות מוגברת כלפי עוברי הדרך [ראו עפ"ג (ב"ש) 20491-10-16 **סקיק נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 1.2.17)]

משכך אני קובעת כי רשלנות הנאשם הינה בטווח שבין רשלנות בינונית לגבוהה.

מתחם הענישה לעבירה של גרם מוות ברשלנות בינונית בנסיבות של סטייה מנתיב לתוך הנתיב הנגדי ללא הצטרפות עבירות נוספות, נע בין 12 חודשי מאסר ברף הנמוך ועד 24 חודשי מאסר ברף הגבוה של הרשלנות.

במקרים דומים למקרה שלפני, שהוזכרו לעיל, הטילו בתי המשפט עונשים שבין 12 ל- 18 חודשי מאסר בפועל. לצד עונש זה הושתו בין 10 ל- 15 שנות פסילה ופיצויים למשפחת המנוח.

העונש המתאים לנאשם

לעולם הענישה היא אינדיבידואלית, הבוחנת את מצבו של הנאשם על רקע מכלול נסיבות האירוע (ראו למשל בע"פ 433/89 **אטיאס נ' מדינת ישראל**, פ"ד מג(4) 170).

לאחר תיקון 113 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 שומה על בית המשפט להניח לצד מתחם הענישה המקובל את המקרה האינדיבידואלי שבפניו ולשקול מה יהיה העונש המתאים ואיזה שיקול הינו המרכזי וזאת בהתאם לנסיבותיו האישיות של הנאשם, עברו ונסיבות ביצוע העבירה.

כך גם קבע המחוקק אפשרות לחרוג ממתחם הענישה כשישנה אינדיקציה שיקומית.

לנסיבותיו האישיות של הנאשם יינתן משקל מסוים אך לא מכריע, בשל העובדה שלרוב נאשמים בעבירות אלו הם נורמטיביים שישנה סבירות גבוהה כי חרב עולמם ביום גרימת התאונה. כך שלעולם יהיו נסיבות הנאשם ייחודיות אך בכל זאת ראוי למצב את הענישה בעבירות מסוג זה במאסר הפועל.

עם זאת יודגש כי כבכל גזר דין אחר אין לפסוח על בדיקה אינדיבידואלית של הנסיבות לגבי הנאשם, שכן הענישה לעולם תיבדק לכל מקרה לפי נסיבותיו. [ראו תפ(חי) 43073-11-13 **מדינת ישראל נ' זובידאת**, לא פורסם (מיום 14.9.16)].

ב"כ הנאשם הפנה לפסקי דין הנוגעים לחריגה ממתחם הענישה בשל נסיבות מיוחדות הקשורות למצבו הנפשי של הנאשם ולהעמדת העונש על מאסר בעבודות שירות, וביניהם פרשת לזין בו התחשב בית המשפט בכך שמדובר בנאשמת בעלת מעמד בתחום החינוך שעולמה חרב עליה בעקבות תאונת הדרכים, מטופלת פסיכיאטרית וסועדת את אביה הקשיש; פרשת סורפין בו התחשב בית המשפט בכך שהנאשמת אם ל-3 ילדים סבלה מדיכאון והפחית עונשה למאסר בעבודות שירות; פרשת דהן בה בשל מצב נפשי קשה המליץ שירות המבחן להימנע ממאסר בפועל.

אציין כי מדובר בפסקי דין ישנים יחסית, מהם ניתן היה ללמוד לכאורה כי החריג הוא הכלל וכי לרוב בתי המשפט יטו להקל בענישה ולעמידה על מאסר בעבודות שירות.

מאז פסק הדין בפרשת לזין קבע בית המשפט העליון כי לא בנקל יקבעו נסיבות חריגות שיצדיקו חריגה ממתחם הענישה לקולא.

כך למשל ברע"פ 3714/15 **מלר נ' מדינת ישראל**, טרם פורסם (מיום 8.6.15) (להלן "פס"ד מלר"), הדן בעניינה של נאשמת אשר פגעה ברוכב אופניים שנסע על פס השול מצידה הימני וגרמה למותו. חרף העובדה שהנאשמת הייתה בהריון בסיכון גבוה ונשאה ברחמה תאומים לאחר שנים רבות של טיפולי פוריות, ועל אף המלצת שירות המבחן קבע בית המשפט כי מצבה אינו מצדיק חריגה ממתחם הענישה והטיל עליה 10 חודשי מאסר בפועל. פסק דין זה בולט בעיקר בהשוואה לפסק דין סורפין הדן בנסיבות דומות יחסית להבדיל מכך שבפסק דין מלר נקבע כי הנאשמת נהגה לאחר שעות רבות ללא שינה. בפסק דין סורפין ניתן משקל משמעותי לנסיבותיה המיוחדות של הנאשמת כאם ל-3 ילדים ולתסקיר שירות המבחן ועונשה הופחת מ-12 חודשי מאסר בפועל ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות ואילו בפסק דין מלר, נסיבותיה האישיות של הנאשמת לא היוו נסיבות המצדיקות הקלה בעונש והימנעות ממאסר מאחורי סורג ובריח והוחלט להשית עליה מאסר מאחורי סורג ובריח למשך 10 חודשים.

פסק דין זה של בית המשפט העליון משקף את האופן בו בתי המשפט רואים את עבירת גרם המוות ברשלנות, את ההחמרה בענישה בעבירה זו בשנים האחרונות ואת הצורך להעמיד את רף הענישה על מאסר בפועל.

ברוב פסקי הדין מדובר בנאשמים נורמטיביים שעולמם חרב עליהם כתוצאה מהתאונה, שחוו חוויה קשה ומטלטלת והם סובלים מפוסט טראומה. אולם אין מקום להשוות בין אסונו של הנאשם אל מול אסונו של משפחת הקורבן. יש להפנים את צורך בענישה ברורה ומשמעותית מאחורי סורג ובריח, כזו המעלה על נס את ערך קדושת החיים ומביאה בחשבון

קודם כל וראשית לכל את המנוח ומשפחתו, את אלו שעולמם חרב עליהם במלוא מובן המילה ולנצח, כתוצאה מהתאונה, אשר לא הייתה מתרחשת אלמלא רשלנותו של הנאשם.

עם כל הצער, על הקושי שיסב מאסר בפועל על הנאשם עליו לשלם את חובו לחברה.

על משפחת המנוח לדעת כי דמו של יקירם אינו הפקר, כי מי שהביא למותו ייתן על כך את הדין. אסונה של המשפחה הוא נצחי, עונשו של הנאשם עם כל הקושי הגלום בו אך זמני הוא.

ראוי לציין בהקשר הזה את פסק הדין בגמ"ר (ת"א) 4028-03-14 **מדינת ישראל נ' פישמן**, לא פורסם (מיום 8.9.15) שם מדובר בגרם מוות ברשלנות כתוצאה מנסיעת הנאשמת ברמזור אדום. בית המשפט התחשב בנאשמת ששכלה את אחיה במלחמת יום הכיפורים, ובנטייתיה האובדניות והשית עליה מאסר בעבודות שירות בלבד.

על פסק דין זה הוגש ערעור שהתקבל בבית המשפט המחוזי. לאחר ביצוע חודשיים של עבודות שירות הושת על הנאשמת מאסר למשך 10 חודשים אחורי סורג ובריה וזאת חרף המתחם המתחיל ב- 12 חודשי מאסר ובהתחשב בכך שהנאשמת ריצתה חודשיים של עבודות שירות.

בית המשפט הדגיש את ערך קדושת החיים וציין כי האופן בו יש לתן ביטוי לערך זה הוא באמצעות הטלת מאסר בפועל. [ע"פ (ת"א) 40285-10-15 **מדינת ישראל נ' פישמן**, לא פורסם (מיום 21.12.15)] ערעור הנאשמת בבית המשפט העליון נדחה [רע"פ 501/16 **פישמן נ' מדינת ישראל**, לא פורסם (מיום 14.2.16)].

שירות המבחן ממליץ להימנע מהטלת מאסר לנוכח מצבו הנפשי של הנאשם או לחלופין להתחשב בתקופת המאסר בשים לב למצבו הנפשי.

הפסיכיאטרית אשר מכתבה העבר לעיון בית המשפט התרשמה כי סיום ההליך המשפטי יאפשר לנאשם לשקם עצמו אך לא נכתב בו כי יהיה בו כדי להחמיר מצבו של הנאשם.

אי אפשר שלא להתייחס לעדותם של בני משפחת המנוח. בפני העידו אביו וחמו של המנוח, והוגש ספר זיכרונות שערכה אלמנתו של המנוח י', לזכרו בשם "מכתבים לק". קראתי בעיון רב את הספר והאזנתי לעדויות. הלב נחמץ למשמע הסבל הרב שעובר על כל מי שסבב את המנוח והכירו. ניכר שמדובר באדם ייחודי מעורר השראה בקרב מי שהכירו שעלה באומץ לישראל לבדו והתגייס לצבא, עורר השראה בקרב הסובבים אותו אשר בעקבותיו עלו לישראל.

איני מקבלת את עמדת ב"כ הנאשם כי אין להתחשב בעדות משפחתו של הנאשם לעניין העונש. שכן אל מול הנאשם, קשייו ונסיבותיו האישיות חייב בית המשפט לשוות לנגד עיניו את המנוח, את אובדנה של משפחתו ואת הסבל שמותו הסב לכל סובביו.

סבלה של המשפחה הוא רב והוא אכן נגזרת לערך קדושת החיים והדבר נלקח בחשבון לעניין העונש.

לכל אלו יש להוסיף את עברו התעבורתי של הנאשם הכולל 5 עבירות אשר אמנם בוצעו על פני כעשור של נהיגה אך מדובר בעבירות חמורות אחת מהן של תאונת דרכים בשל אי ציות לרמזור אדום, עבירה של סטייה מנתיב משנת 2013 ואי ציות לרמזור אדום משנת 2006.

לקולא לקחתי בחשבון את מצבו הנפשי של הנאשם, את נכונותו להודות בעבירות שבצע מיד וליטול עליהן אחריות ולחסוך זמן שיפוטי, את החרטה שהביע באולם בית המשפט וכן את נסיבותיו האישיות העולות מהתסקיר.

על יסוד טיעוני הצדדים והאמור לעיל, אני מטילה על הנאשם את העונשים הבאים:

1. אני מצווה על מאסרו של הנאשם בפועל למשך 14 חודשים.

על הנאשם להתייצב לריצוי עונש המאסר בימ"ר ניצן אזור התעשייה הצפוני רמלה, ביום 23.7.17 בשעה 9:00 כשברשותו תעודת זהות או דרכון.

על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שב"ס, טל': 08-9787336, 08-9787377.

2. אני מצווה על מאסרו של הנאשם למשך 10 חודשים, וזאת על תנאי למשך שלוש שנים, אם יורשע בעבירה של נהיגה בזמן פסילה או עבירה של גרם מות ברשלנות.

3. פסילה מלקבל ו/או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה 12 שנים.

הנאשם פטור מהפקדת רישיון נהיגה.

המזכירות תחשב מועד הפסילה מיום הפסילה עד תום ההליכים נגדו.

תשומת לב הנאשם לכך שהעונש המקובל על נהיגה בזמן פסילה הוא מאסר בפועל.

4. פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 24 חודשים, וזאת על תנאי

למשך 3 שנים אם יורשע בעבירה של נהיגה בזמן פסילה או עבירה של גרם מות ברשלנות.

5. הנאשם יפצה את משפחת המנוח בסך של 20,000 ₪ וזאת תוך 6 חודשים מהיום. התשלום יבוצע במזכירות בית המשפט שתפעל ליישום ההחלטה.

המזכירות תשלח העתק הכרעת דין וגזר הדין לשירות בתי הסוהר.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ה אייר תשע"ז, 21 מאי 2017, בהעדר הצדדים.